

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ПРОВІДНИЙ ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ІРЛАНДІЇ

Запорожченко Юлія Григорівна,

У статті схарактеризовані основні категорії дистанційної освіти, та її положення у європейському просторі. Висвітлено досвід Ірландії у впровадженні дистанційної освіти на національному рівні і в контексті євроінтеграційних процесів.

У сучасному світі, що змінюється під впливом глобалізаційних процесів, особливого значення набуває впровадження інноваційних, адаптованих до нового світу форм і засобів навчання. Однією з основних цілей вищої школи має стати підготовка фахівця, здатного до самоосвіти і швидкого, гнучкого реагування у динамічному середовищі.

Однією з форм «навчання майбутнього» є дистанційне навчання. До цих пір існує чимало визначень цього поняття і розуміння цього явища, наводиться ряд аргументів «за» і «проти». Вибух інтересу і зацікавленості різних верств до цього явища зумовлений двома чинниками: зростаюча потреба у швидкій перекваліфікації, оновленні застарілих знань та навичок; технологічний прогрес, що дав можливість дистанційно отримувати все більше і більше інформації.

Досвід європейських країн у галузі освіти став предметом наукових досліджень українських учених Авксентьєвої О.І., Авшенюк Н.М., Зязюн Л.І., Лещенко М.П., Матвієнко О.В., Пуховської Л. П. Питаннями дистанційного навчання займались Биков В., Дорошенко Ю., Дмитренко П., Корсак К., Корсунська Н., Кухаренко В., Пасічник Ю., Стефаненко П., Шуневич Б. Водночас позитивний досвід дистанційного навчання Ірландії залишився поза увагою вітчизняних науковців. Отже, метою нашого дослідження є вивчення особливостей впровадження дистанційного навчання в Ірландії.

Узагальнення джерельної бази дослідження дозволило дати характеристику основним категоріям дистанційного навчання. Дистанційне навчання – це процес здобуття нових знань за допомогою комп'ютера, інтернету та цінних вказівок від тьютора (викладача), який можна здійснювати у будь-який час, у будь-якому місці, зручному для реципієнта.

У світовій практиці існує ряд термінів, що позначають цю форму навчання: дистанційне навчання, дистанційна освіта, навчання онлайн, освіта онлайн, електронне навчання, технологічно-базоване навчання, інтернет-базоване навчання, комп'ютерно-базоване навчання і т.д. [3] Усі ці назви синонімічні і покликані виражати одну й ту саму форму навчання, яку ми будемо називати дистанційною.

Дистанційне навчання передбачає самостійне проходження студентом навчального курсу, шляхом дистанційного (за допомогою телефонного чи інтернет-зв'язку) керування з боку тьютора. Програми і умови вступу визначаються самими дистанційними навчальними закладами і зазвичай не відрізняються від традиційних.

Дистанційну освіту переважно отримують як додаткову або паралельно з основною, традиційною ті студенти, які бажають суміщати навчання з роботою або з якихось причин не можуть регулярно відвідувати навчальний заклад. Отже, найбільш розповсюдженими мотивами обрання дистанційної форми навчання є такі:

- Часові переваги – студент може поєднувати навчання з будь-якою іншою діяльністю: роботою, навчанням в іншому, традиційному навчальному закладі, хатніми справами тощо.

- Географічні переваги – студент не залежить від місця розташування навчального закладу: в будь-якому місці, в будь-який час можна бути включеним у навчальний процес.

Не можна забувати, що будь-яка форма навчання, окрім ряду переваг має і свої недоліки. Дистанційна форма навчання не є винятком, до основних її недоліків відносять такі:

- Дефіцит контакту – переважна більшість часу відводиться на самостійне опрацювання матеріалу, спілкування між учасниками навчального процесу обмежене. Хоча студент може звернутися до тьютора за консультацією, приймати участь у ряді семінарів, дебатів тощо.

- Вимушена вимогливість до себе – дистанційна форма навчання у більшій мірі, ніж традиційна, потребує від студента самодисципліни, самоконтролю, відповідальності, згуртованості, зрештою, сили волі.

- Вартість дистанційного навчання нічим не поступається вартості традиційного. Лише деякі курси не обтяжуються податком, які саме – залежить від навчального закладу.

Дистанційне навчання значно відрізняється від звичного нам, проте важливим є не зосереджуватися на його недоліках, а розуміти значущість користі від його переваг. В решті решт, дистанційне навчання пропонує альтернативний шлях отримання освіти або перекваліфікації, який є значно гнучкіший у порівнянні з традиційним.

З огляду на інтенсифікацію глобалізаційних процесів у Європі, зупинимось на особливостях і тенденціях впровадження дистанційної освіти саме у цьому регіоні. На сьогоднішній день дистанційне навчання в Європі переживає своє становлення: відкриваються відповідні навчальні заклади, засновуються організації з огляду і контролю якості дистанційних освітніх послуг, збираються конференції, з'їзди по обговоренню нагальних проблем і перспектив розвитку дистанційного навчання тощо.

Особливо потужний приватний сектор дистанційної освіти розташований у західній Європі. Певний час лідером на ринку освітніх дистанційних послуг була Великобританія, а саме її Відкритий університет (Open University), який виступив у ролі своєрідного законодавця стандартів для такого роду закладів.

Його наступниками стали заклади в інших європейських країнах: Universidad Nacional de Educacion Distancia (UNED) і Universitat Oberta de Catalunya (UOC) (Іспанія), Fernuniversitat (Німеччина), Open Universiteit (Нідерланди), Universidade Aberta (Португалія) [8].

Підтримка дистанційного навчання надається у рамках програм економічної підтримки країнам центральної, східної Європи і колишнього СРСР. Цей неухильний інтерес Європейського союзу до питання дистанційного навчання розповсюдився і на уряди окремих держав, які переглянули свою політику у галузі освіти. Як результат, на початку 90-х р.р. XX ст. утворюється Європейська мережа дистанційного навчання (European Distance Education Network (EDEN) і Європейська асоціація університетів дистанційного навчання (European Association of Distance Teaching Universities (EADTU) [8].

Уряди окремих держав уже зрозуміли значення освітніх мультимедійних розробок, і кількість ініціатив на місцевому, національному і європейському рівнях зростає. Вони проявляються у заснуванні фінансових фондів підтримки для розвитку інфраструктури і відповідних програм, у зниженні вартості шкільного устаткування тощо. Істотно новим фактом є виникнення міждержавних проектів, які одержують підтримку від національних міністерств освіти і серед основних цілей мають залучення приватних компаній до співпраці в галузі освіти на систематичній основі.

Серйозні перешкоди на шляху до розвитку, що включають брак стандартизації, недостатньо розроблену регулятивну базу по захисту авторського права і слаборозвинута європейська індустрія програмного забезпечення – усе це закликає до згуртованого розв'язання спільних проблем. Європейський союз здійснив ряд заходів у цій області, зокрема скликав Комісію європейського співтовариства (1991 р.) під керівництвом Мартіна Бенджмана (Martin Bangemann). Рекомендації цієї комісії були в подальшому розширені у програмі «Дистанційне навчання. План щодо дії» (2001 р.), що дав

можливість розвивати дистанційне навчання у країнах центральної й східної Європи [8].

В Ірландії, як світовому лідері у розробці програмних додатків, роль дистанційного навчання як складової національної системи освіти в останні роки помітно зростає. На сьогоднішній день у країні діє ряд державних і приватних вищих навчальних закладів, які пропонують дистанційні курси з різних напрямів та спеціалізацій. До державних відносяться такі:

- Оскайл (Oscail) – це Національний центр дистанційної освіти в Ірландії, який знаходиться при Дублінському міському університеті. Він здійснює дистанційне й інтерактивне навчання з використанням електронної пошти, телефону в поєднанні з традиційними методиками, і присвоює загально визнані університетські кваліфікації.

- Ірландський Відкритий університет (Open University) – один з найбільших постачальників дистанційної освіти. Він пропонує понад 360 програм різноманітної спеціалізації: мистецтво, сучасні мови, соціальні науки, математичні науки, комп'ютерна техніка, технології, бізнес й управління, освіта, правознавство та ін. Термін навчання триває близько шести років.

- Університетський коледж Дубліна (University College Dublin) – цей університет пропонує дистанційні курси у сфері бізнесу.

- Коледж Кілроя (Kilroy's College) – коледж пропонує курси з домашнього господарювання.

- Атлантичний університетський альянс (АУА) (Atlantic University Alliance) – має на меті об'єднати зусилля, досвід і ресурси Національного університету Ірландії в Гелвеї (National University of Ireland, Galway), університетського коледжу у м. Корк (University College Cork) і університету Лімерика (University of Limerick) та зробити їх доступними для місцевої промисловості у західній, центральній і південній Ірландії. АУА впроваджує дистанційне навчання, поєднуючи його з традиційним, присвоює кваліфікації з технологічних наук [1].

Серед приватних навчальних закладів, що пропонують курси дистанційного навчання в Ірландії перелічимо основні:

- Американський коледж, м. Дублін (American College Dublin);
- Бьоренський коледж мистецтв (Burren College of Art);
- Дублінська бізнес школа (Dublin Business School);
- Гріфіт коледж, м. Дублін (Griffith College Dublin);
- Гріфіт коледж, м. Корк (Griffith College Cork);
- Гріфіт коледж, м. Лімерик (Griffith College Limerick);
- Лімерикська бізнес школа (Limerick Business School);
- Коледж Гібернія (Hibernia College);
- Інститут бізнесу і технології (Institute of Business and Technology);
- Кімеджський цент розвиваючого навчання (Kimmage Development Studies Centre);
- Відкритий навчальний коледж (Open Training College);
- Портобело коледж, м. Дублін (Portobello College Dublin);
- Школа Монтесорі св. Ніколаса (St. Nicholas Montessori School) [5].

Вимоги до вступу до ірландських закладів дистанційного навчання визначають самі заклади. Деякі заклади здійснюють набір студентів на вільній основі, за інтересами, інші ж – за стандартними традиційними критеріями. Оцінювання дистанційних курсів також залежить від закладу – деякі з них здійснюють поточне оцінювання, без іспитів, а деякі проводять екзаменаційне оцінювання по закінченні кожного модуля. При цьому студенти мусять окремо сплатити за іспити – їх вартість не входить до загальної вартості навчання. При цьому якщо студент вже має присвоєні раніше кваліфікації, він може бути звільнений від вивчення аналогічних навчальних предметів [1].

Першим вищим навчальним закладом Ірландії, що запропонував дистанційні курси, став коледж Гібернія (Hibernia College), тому зупинимось на ньому докладніше. Розпочавши свою роботу у 2001 р., сьогодні це відомий у всьому світі національно акредитований Ірландською радою з питань вищої

освіти і навчальних сертифікатів¹, вищий навчальний заклад, що здійснює навчання до ступеня магістра за такими напрямками, як суспільна адміністрація, освіта, гуманітарні науки, правознавство, медичні та інформаційні технології тощо [4]. Програми коледжу розроблені з урахуванням зростаючого попиту на гнучке, рентабельне навчання, що не має обмежень у географії й часі.

Кожного року більш ніж 4.000 студентів з понад 20 країн світу дистанційно навчаються у коледжі Гібернія [5]. Перед вступом «усі бажаючі можуть відвідувати підготовчі курси при нашому коледжі, які дозволяють їм визначитись, чи підходить їм така форма навчання», - говорить Шон Роуланд (Sean Rowland), голова коледжу [2]. Оплата за навчання складає приблизно 2,500 євро на рік. Нарахування здійснюється по завершенню кожного модуля. Навчальний рік у розподілений на три семестри, які починаються відповідно у лютому, червні та жовтні [4].

Гібернія коледж зміг уміло поєднати переваги мультимедійно збагаченого дистанційного навчання з класичним тьюторингом – сесії-консультації практично не відрізняються від звичайних, класичних, в них так само відбувається інтерактивна взаємодія студента з тьютором, тільки їх участь в цьому процесі здійснюється за допомогою персонального комп'ютеру та інтернету [5].

Навчальні дистанційні курси модульно структуровані, кожний модуль включає 144 навчальні години, і полягає у тому, що студенти завантажують по дві лекції на тиждень і самостійно опрацьовують їх [2]. Модульні тьютори (module tutors) проводять два дистанційні семінари на тиждень. Студенти можуть приймати участь у дебатах за допомогою інтернету, скачувати семінари і працювати з ними у будь-який зручний для себе час. Кожна аудиторна група

---

¹ Ірландська рада з питань вищої освіти та навчальних сертифікатів (Higher Education and Training Awards Council (HETAC) – це урядова організація, відповідальна за акредитацію закладів вищої освіти Ірландії та присвоєння кваліфікацій, які визнаються й цінуються у більшості країн світу [6].

збирається один раз на місяць для проведення семінарського заняття. Окрім цього, наприкінці кожного навчального року проводяться підсумкові іспити, присутність на яких є обов'язковою [4].

За словами Шона Роуланда, ректора коледжу, дистанційне навчання, яке пропонує його заклад, ніяким чином не має на меті конкурування з уже функціонуючими вищими навчальними закладами, але надасть їм можливість обміну з коледжем освітніми й технологічними знаннями й досвідом [4].

Через стратегічну співпрацю і партнерство з світовими лідерами з розвитку комп'ютерних технологій і навчального проектування, коледж Гібернія став відомим у світі провайдером дистанційного навчання. «Ірландська освіта користується великим попитом і продовжує розширювати свої межі», - стверджує Роуланд. [4]

Так, коледж являється одним з членів-засновників Консорціуму глобального навчання у Масачусетському технологічному інституті². Консорціум запросив низку країн для участі у міжнародній програмі по розвитку можливостей електронного навчання. Коледж Гібернія був обраний, як представник Ірландії, що підтвердило його провідну роль у впровадженні дистанційного навчання в національному аспекті. Членство у Консорціумі відкрило для коледжу доступ до світових провідних теоретиків і практиків дистанційного навчання, таких як Джон Уільямс (John Williams), Стівен Лерман (Steven Lerman), Стюарт Меднік (Stuart Madnick), Джефрі Шилер (Jeffrey Schiller), Річард Ларсон (Richard Larson) та ін. [5]

Також коледж співпрацює з закладами вищої освіти, використовуючи свою технологічну платформу – систему управління здобуттям вищої освіти

---

² Масачусетський технологічний інститут (Massachusetts Institute of Technology (MIT) – вищий навчальний заклад технічного профілю, розташований у штаті Масачусетс, США; згідно зі звітом Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC) – провідного дослідного центру в Іспанії, за липень 2008 р., був визнаний першим серед 4000 інших вищих навчальних закладів світу [9].

(Higher Education Learning Management System (HELMS)), за допомогою якої вони (заклади) мають можливість розташовувати свої дистанційні курси в інтернеті [2]. Це означає, що коледж Гібернія може задовольняти потреби дистанційного навчання будь-якого закладу освіти. Він уже отримав замовлення створити дистанційний курс програмування для інституту з Мідл Істу (Middle East), а також ряд навчальних програм для деяких ірландських, британських і американських університетів [4].

Окрім цього, коледж співробітничав з рядом установ, таких як Пфайзер інкорпорейтед (Pfizer Inc.) (найбільша у світі дослідницька фармацевтична компанія) і Кентерб'орзьким університетом церкви Христа (Canterbury Christ Church University) (один з провідних постачальників освіти для викладачів початкової школи у Великобританії) з метою запропонування їм дистанційних курсів фармацевтичної медицини і початкової шкільної педагогічної освіти відповідно [7].

Отже, з 2001 р. коледж Гібернія розробив, розвинув і впроваджує систему навчання, яка є лідером у сфері постачання міжнародної освіти. Технології коледжу дозволяють інтенсифікувати взаємодію між студентами й тьюторами, заохочують і підтримують особистісно-орієнтоване навчання, що часом неможливе у традиційних закладах освіти. А відповідність курсів національній рамці кваліфікацій (National Framework of Qualifications) гарантує визнання дипломів випускників коледжу у всьому світі [6].

Таким чином, система освіти Ірландії демонструє унікальне гармонійне поєднання найкращих традиційних національних здобутків з провідними сучасними нововведеннями. На сьогоднішній день ця країна виступає у ролі одного з найбільш активних учасників запровадження дистанційного навчання. Розпочата ще у 1998 р. глобальна програма комп'ютеризації ірландської середньої школи зробила її однією з найбільш інформаційно-розвинутих в світі. Саме на території Ірландії розташовані підприємства, які виробляють 43% світового програмного забезпечення.

Отже, аналіз джерельної бази дослідження свідчить, що в Ірландії існує ряд державних й приватних освітніх установ, які пропонують курси дистанційного навчання; ці заклади активно співпрацюють з різними освітніми, дослідницькими установами й транснаціональними промисловими компаніями, не залишаючись осторонь глобалізаційних процесів, а виступаючи у ролі їх активних учасників.

Подальшого вивчення потребує розвиток ірландської системи освіти в умовах євроінтеграції, а також забезпечення функціонування неперервної системи навчання, що включає ранню дитячу освіту й освіту дорослих.

Використані джерела:

1. Aontas information –
http://www.aontas.com/download/pdf/aontas_information_booklet.pdf
2. Classroom blog-College online - <http://www.techcentral.ie/article.aspx?id=7023>
3. E-Learning Essentials - <http://www.worldwidelearn.com/elearning-essentials/index.html>
4. Hibernia aims to be world leader in online education -
<http://archives.tcm.ie/businesspost/2001/11/04/story510422828.asp>
5. Hibernia College –
http://www.educationireland.ie/index.php?option=com_content&task=view&id=227&Itemid=241
6. Hibernia College – Ireland’s Online College -
<http://www.hiberniacollege.net/Home/About/Overview/tabid/116/Default.aspx>
7. Hibernia College Home Connections -
<http://www.hiberniacollege.net/Home/Connections/tabid/56/Default.aspx>
8. Open and distance learning -
<http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001284/128463e.pdf>
9. Ranking Web of Universities – <http://www.webometrics.info/top4000.asp>

**Особенности дистанционного образования в Ирландии,
как передовой информационно-технологической стране Европы**

В статье определяется в общем смысле понятие дистанционного образования и его положение в европейском пространстве, отображен опыт Ирландии во внедрении дистанционного образования на национальном уровне.

**The specialties of distance education in Ireland
as a leading IT European country**

In the article the main definitions of distance education and its position in European space are characterized. Irish experience in distance education providing at national level in context of integrational process is lightened.